

פרשת וירא
כ' חשוון התשפ"ד
שנה י"ב גליון ז'

הדלקת הנרות	מוצ"ק ר"ת	סיו קר"ש לשב"ק	לעיקוואוד ברוקלין
5:34	7:04	9:23/10:04	7:02
5:32	7:02	9:22/10:04	7:02
4:13	6:05	8:03/8:40	6:05
4:27	6:01	8:04/8:41	6:01
4:20	6:02	8:04/8:41	6:02

רחמי עלי

ליקוטי מאמרים ודברי חינוך ואמונה מספרים הקדושים על פרשת השבוע

יוקח נא מעט מים והשענו תחת העץ.

אחים יקרים, נרעשים אנחנו מקול השמועות המפחידות המגיעות מתמן מהשערוריות שעושים הערביים ימחו מארץ החיים, ואנו תאבים לדעת משלומכם, כי הלב מתפלץ מהצרות המרגשות מהכא ומהתם, צרות אחינו ברוסיה ובאשכנז, ונוסף עוד גם זה על שונאינו, וזה זמן שאין כהן ואין נביא ואין אתנו יודע עד מה, וצרות מתרבות מיום אל יום, והלחץ זו הדחק עול המדהבה מאחינו בפה, ה' ירחם וירא בעני עמו הצגים לעומו, יחלצם מענים וישמע צעקתם ויחיש עת פדיון, אע"פ שצדיק הוא ה' כי פיהו מרינו, אבל חסדי ה' לא תמנו ולא כלו רחמיו, ועלינו להתחזק ולהתאמץ באמונה ובטחון בה' שהוא גיבור ורב להושיע, והאמונה היא המשכה, שבכוחה יכולים להמשיך כל טוב ברו"ג, ויכולים להתך הטבע מכסף לזהב, כמדומה בשם הרב מנעשכ"ז ז"ע, ותכתב זאת לדור אחרון צדיק באמונתו יחיה, ובך חותמין מגן אברהם, ואמונתך סביבותיך מתתא לעילא ומלעילא לתתא, מדה כנגד מדה, כך חותמין מדת אברהם איש החסד, וגם לנו החותם השני מגן דוד, והם השני יסודות יסוד ומלכות שעליהם נבנה כל הבנין, ואז צדיק כתמר יפרח כארוז בלבנון ישגה, שכל הרחות לא יזיזיהו ממקומו, ויעלה בעילוי אחר עילוי להגיד כי ישר ה', הוודאי שמו כן תהלתו, וזה בא בחבוק והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחיה (מכות כד עמוד א), ותפלה לחבוק ה' שמעתי שמעך יראתי, שמעתי שאתה שומע יראתי ומפחדך אני בורח אליך, כי אם אסק שמים שם אתה, ואציעה שאול, אפי' בנמוך שבנמוכים הנך. והנה נא העיר הוא"ת, כידוע הגימ', ומאמר אומור"ר ז"ע שצריכים הרבה להתפלל וליתן צדקה שיזכו לתשובה, אמלטה שמה אפי' ע"ד שאין תשובה מועלת אמלטה שמה והיא מצער"ר בחי' אין, באין, זהו המליץ יושר מול מגיד פשע, וזה יוקח נא, לשום תפילה, ההכנה לתפילה היא מעט – הכנעה, מים – תורה, והשענו תחת העץ – בחי' צדיק עץ חיים, ישראל ביחד, ואקחה פת לחם וסעדו לבכם ואז אל אחר תעבורו, כל זה מפי סופרים ומפי ספרים.

הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע (מהרשד"ם) מסלונים ז"ע הי"ד, זכרון קדוש מכתב ב, לטבר"י חשוון תרצ"ד ובהקדמה שם הביא שאמר בשעת המלחמה לא"ש: ואמר להם מאמחז"ל (ילקוט שמעוני תהלים, תתסט) שכל נפש ונפש שהורגים הגויים מישראל, כביכול נוטל הקב"ה מדם כל נפש ונפש וטובל פורפורין שלו (לבושו (כביכול)) עד שצבעה דם, וכשמגיע יום הדין לובש אותו פורפורין וכו'. והוסף, "וואס איז נאך דער מער ויז צו זיין אויפ'ן רבנו של עולם'ס לבוש?" (מה יש יותר מלהיות על הלבוש של הקדוש ברוך הוא?).

יזכור אלוקים את אברהם וישלח את לוט מתוך ההפכה.

מבאר רש"י, 'מהו זכירתו של אברהם על לוט. נזכר שהיה לוט יודע ששרה אשתו של אברהם, ושמע שאמר אברהם במצרים על שרה אחותי היא, ולא גילה הדבר שהיה חס עליו, לפיכך חס הקדוש ברוך הוא עליו.

צא ולמד. פעם אחת לוט לא דיבר לשון הרע על אברהם, וכבר זכה שכר כה גדול וניצל מן ההפיכה. דבר זה צריך לחזק אותנו לנצור את פינו ולהקדיש תשומת לב גדולה יותר לכל היציא מלשונו.

הגה"צ ר' אריה שכטר זצ"ל, אריה שאג עה"ת

המלא על נפשו אל תביט אחריו.

אתה הרשעת עמהם ובזכות אברהם אתה ניצול, אינך כדאי לראות בפורענות ואתה ניצול, רש"י.

רואים שמי שלא זוכה בזכות עצמו אינו רשאי לראות בפורענות, וזה מה שמבקשים בתפילת אב הרחמים יודע בגויים לענינו נקמת דם עבדיך, שנזכה לראות בעיניים שנהיה ראויים בזכות עצמינו.

ועפ"ז אפשר לבאר שזה מה שאומרים בתפילה, ותחזינה עינינו, שנהיה ראויים לראות בעיניים.

הגה"צ ר' ישראל מאיר המניק זצ"ל משגיח דישיבת יד אהרן, מי הדעת עה"ת

וישמע את קול הנוער.

מכאן שיפה תפילת החולה מתפילת אחרים עליו והיא קודמת להתקבל, רש"י.

הקשה הרא"ם ממה שמצינו בגמרא (ברכות ה עמוד ב) כשהלך ר' חנינא לבקר את ר' יוחנן בעת חליו יחב ליה ידיה ואוקמיה, ומקשינן אמאי לא אוקים ר' יוחנן לנפשיה, אמרי, אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. ולפי כלל זה איך אמרינן הכא שיפה תפילת החולה, הרי אין חבוש מתיר עצמו. ותירץ שי"ל דמה שנאמר אין חבוש מתיר עצמו, היינו משום שקשה לו לכויין בתפילתו מחמת חולשתו, אבל באופן שיכול לכויין, ודאי שעדיפה תפילתו על עצמו מתפילת אחרים עליו.

המהר"ל בגור אריה כתב, וכ"ה בתוספות השלם ובמשכיל לדוד ובפתח עיניים להחיד"א (פנהדרין צה) דמה שנאמר יפה תפילת החולה, היינו שיתרפא בכח התפילה, שבוה אמרינן שהתפילה שלו עדיפה, ומה שנאמר אין חבוש מתיר עצמו, זהו לענין לרפאותו ולהקימו ע"י יחב ליה ידיה, שהוא ענין התחזקות שאת זה אין החולה יכול להתחזק מעצמו וצריך לאחר שיחזקו. ואגב, איתא בכתבי האר"ז"ל (שער מאמרי רד"ל ברכות) שהשם יל"י סגולתו להקים את החולה מחוליו ולכן נרמז בר"ת י'יחב ליה ידיה שהוא ר"ת יל"י, ולכן המבקר את החולה צריך שיאמר לחולה הב לי ירך ואז יתן ידו החולה ואז יאמר לו המעמיד אותו יחב ליה ידיה ואוקמיה ויכוין בר"ת של השם הזה.

ובספר משנה למלך להרה"ק רבי אלעזר מריישיא זצ"ל הובא ביאור נוסף, שישנם שני אופנים בגזירת חולי, כי יש ונגזר על האדם חולי שהמטרה היא כי מן השמים מצפים לתפילתו ע"ד (יבמות סד עמוד א) מתארה הקב"ה לתפילתן של צדיקים, ובוה בודאי נאמר יפה תפילת החולה, וכענין שמצינו בחזקיהו המלך שאמר לו הנביא ישעיהו (לח, א) צו לביתך כי מת אתה, ולא היה בכוחו של ישעיהו לעזור לו, אבל מיד שחזקיהו עצמו הסב פניו אל הקיר (שם, ב) והתפלל, שמע ה' לתפילתו וריפאו. אבל יש אופן שנגזר על האדם חולי ב"מ שאפילו התפילה אינה יכולה לעזור, וע"ז אמרו אין חבוש מתיר עצמו, והעצה לזה היא רק באמרם (בבא בתרא קטז עמוד א) מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים.

הגה"צ ר' חיים שאול קויפמאן זצ"ל ראש ישיבת תפארת יעקב דגייטסהעד, משחת שמן בפנינים ע' תקכ

ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה.

ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה - שהנהגת השי"ת תהי' בהסתר ולא נבין, אשר יאמר היום - יהיה יום, פְּנֵה ה' יִרְאֶה - ואז נבין את הכל.

הרה"ק הגר"א מוילנא ז"ע, קול שאול לנכד הגר"ח מוואלאזין דרוש ח', הובא זאת במאורה של תורה

רהשי ההלכה

פסקים ובידור הלכות בדברים
המוציאים הלכה למעשה מפסקי
מורן בעל שבט הלוי זצ"ל

בעריכת
הרה"ג ר' ישכר דוב שטיין שליט"א
מור"ן באלעד
בפיקוח הרב הגאון ר' משה שטיין שליט"א
רב דקדוק חסידים בני ברק, מור"ן בשבט הלוי.
ונח"מ פסקי מורן ישיבת מור

פסקי הלכות

מהלכות ברכת הגומל

א. ברכת הגומל למי שנעשה לו נס: ברכת הגומל לא נתקנה רק לארבעה הצריכים להודות המזכירים בגמרא (יורדי הים, הולכי מדברות, חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים), אלא גם כל מי שהיה במצב של סכנה ונעשה לו נס מברך הגומל, וכגון כששודדים רוצחים או מחבלים באו עליו וניצל מהם, או שנפגעה המכונית שנסע בה בתאונת דרכים קשה שהיה עלול ליהרג וניצל, וכל כיוצא בזה (דיעה א' בשו"ע ס' ר"ט ס"ט ואף שהביא שם המחבר ד' י"א שלא נתקנה ברכת הגומל רק לארבעה אלו הנוכחים בגמ' וסיים שם המחבר דטוב לברך בלא שם ומלכות הרי כ' שם במשנ"ב סק"ב בהאחרונים הכריעו כסברא ראשונה וכן מסתבר).

ב. שהיה במקום שמוחזק בסכנה כשלא היה באותו זמן מצב של סכנה בפועל: שהיה במקום ששכיח בו סכנה ביותר וכגון שומרים וחיילים ששהו במקום שעלולים כל רגע להפגע על ידי מחבלים ובפועל לא היה באותו זמן ששהיה שם נסינות פיגוע על ידי מחבלים, עליו לברך הגומל כששב לביתו שכיון שבמקום זה מצויה הסכנה ביותר דומה הדבר ליורדי הים שתיקנו חז"ל לברך הגומל גם אם לא היתה סערה בים משום שהסכנה מצויה שם (עי' שו"ת שבט הלוי ח"ט ס' מ"ה ועי' באריכות בברורי הלכות הכא).

ג. עובד בשמירה במקום סכנה ולאחר תקופה חוזר לביתו לחופשה על מנת לשוב למקום הסכנה לאחר מספר ימים האם צריך לברך הגומל: עובד בשמירה במקום סכנה שחוזר לביתו לחופשה לכמה ימים עליו לברך הגומל אף כשעתיד לשוב למקום הסכנה בעוד מספר ימים, משום שהחזרה לביתו נחשבת כיציאה ממקום הסכנה ומה שעתידי להיות שם שוב פעם בעוד מספר ימים הוא דבר חדש שאין לו קשר למה שהיה מקודם לכן (עי' שו"ת שבט הלוי ח"ט ס' מ"ה ש"כ לענין מלחם או משגחי כשרות העובדים בספינה שחוזרים לביתם לחופשה לכמה ימים דאף שעתידים להפליג שוב בעוד מספר ימים עליהם לברך הגומל משום שהחזרה לביתם נחשבת כגמור הנסיעה ומה שמפליגים שוב פעם בעוד מספר ימים היא נסיעה חדשה שאין לה קשר לנסיעה הקודמת עיי"ש טעמו, וא"כ ה"ה בנדו"ד).

ד. נסע בסוף שיירה של מכוניות ופגעו מחבלים במכונית הראשונה וכיו"ב: נסע בשיירה של מכוניות במקום שלא מצוי בו ביותר שיפגעו הנוסעים על ידי מחבלים, ואירע שיירה מחבלים או זרקו אבנים על המכונית הראשונה שבשיירה, מברכים הנוסעים במכונית הראשונה ברכת הגומל שהרי היו במצב של סכנה, אבל הנוסעים במכוניות האחרות לא יברכו ברכת הגומל שכיון שלא פגעו המחבלים במכונית שנסעו בה וגם אין המקום מוחזק למקום סכנה אין הדבר דומה לארבעה הצריכים להודות המזכירים בגמרא (שו"ת שבט הלוי ח"ט ס' מ"ה דלדין הנוהגים כמנהג אשכנז שאין הולכי דרכים מעיר לעיר מברכים הגומל ודלא כמנהג ספרד שנוהגים לברך הגומל אף בהולכי דרכים מעיר לעיר וכמבואר בשו"ע ס' ר"ט ס"ז, א"כ לא שייך לברך רק אם היה במצב סכנה ממש וכגון שבאו עליו ליסטים בדרך (וכמשי"כ במשנ"ב שם סק"א מ"א דבא ג"כ לדיעה ב' בשו"ע ס' ט"ז שאין מברכים על שאר ניסים מברך הגומל), או באופן שהדרך שנסע בה מוחזקת בסכנה ביותר וכדיעה הראשונה בשו"ע ס' ט"ז (וכמו שכתבנו באריכות בברורי הלכות הכא), אבל בנדו"ד לא

בידורי הלכות

שהיה במקום המוחזק בסכנה ולא היה בפועל מצב של סכנה האם עליו לברך הגומל

וכמה דיש לברך הגומל בנדון דידן, ולפי זה לדין הנוהגים כמנהג אשכנז אין לברך ככהא' גונא.

אמנם כתב שם מורן זצ"ל דכל זה הוא רק להסוברים דיורדי הים והולכי מדברות מברכין רק כשהגיעו למצב של סכנה וכגון שהיה הים סוער, או בהולכי מדברות שפגעו בהם חיות רעות וליסטים ונצלו אבל כשלא הגיעו למצב סכנה אין מברכין (עי' בבית הבחירה להמאירי בברכות נד: שכתב שיש מי שאומר כן ודחה דבריהם, וכ"כ ביד המלך על הרמב"ם בפ"י מה' ברכות ה"ח) דלדידהו אין לברך בנדו"ד כיון שלא הגיעו למצב של סכנה בפועל, אבל לפי המוסכם בפוסקים דיורדי הים והולכי מדברות מברכין גם כשלא הגיעו למצב סכנה בפועל כיון שעלולים לבוא לידי סכנה תקנו חז"ל שיברכו (וכמשי"כ בבה"ל ריש ס' ר"ט ד"ה יורדי הים) והטעם הוא משום דים ומדבר שיכחים ועלולים מאוד לסכנה יותר משאר דווקא דהוה הדין אם נעשה לו נס וכגון שנפל עליו כותל או שניצל מדריסת שור ונגיחותיו וכו' וכל כיוצא בזה כולם צריכים לברך הגומל (ואע"ג דסיים המחבר ו"א שאין מברכין הגומל אלא הני ארבעה דווקא וטוב לברך בלא הזכרת שם ומלכות, הרי כתב במשנ"ב סק"ב בהאחרונים כתבו דהמנהג כסברא ראשונה), א"כ הוא הדין בנדון דידן כיון שהיו החיילים במקום דשכיח בו סכנה ביותר אף דבפועל לא היו במצב של סכנה עליהם לברך הגומל, ואף הדתם כתבו הפוסקים דהוה דווקא כשהיה במצב של סכנה וכגון שנפל עליו קיר אבל אם עבר תחת קיר נטוי ולא נפל עליו אינו מברך הרי כתב שם באגלי רבה סק"ג בשם אבדורדה (הובא גם בבי"ט) דדבר זה אינו נחשב לסכנה כל כך כיון דדבר קצר הוא וקל במהרה לעבור אבל לולא זאת גם בשאר דברים כעין קיר נטוי היה נקרא נעשה לו נס כשנמשך זמן רב, ואם כן פשיטא דמי שבא ממקום סכנה ממשית המקף רוצחים אע"ג דלא קרה נס בפועל מכל מקום הא גופא ניסא הוי דיצא לחיים ואין זה פחות מעוברי ימים שהיה הים שקט ושלוו בכל דרך מסעם דמברכין הגומל משום דעצם ההעברה בים נחשבת לנס.

ועל כן להלכה למעשה על השומרים ששהו במקום סכנה לברך הגומל כששבים לביתם לחופשה גם אם לא היו בפועל במצב סכנה דעצם הדבר שלא ניווקו נחשב לנס.

שאלה: שומרים ששהו במקום סכנה ושבנו לביתם האם עליהם לברך הגומל משום ששהו במקום שהוא מוחזק לסכנה אף כשלא היה בפועל מצב של סכנה, או שכיון שבזמן ששהו שם לא היה בפועל מצב של סכנה לא נתחייבו בברכת הגומל?

תשובה: באו"ח ס' ר"ט הביאו הסור והב"י מחלוקת הראשונים בהולכי דרכים מעיר לעיר או חולה שאין בו סכנה האם מברכין הגומל לדעת התוס' (ברכות נד: ד"ה ואימא) והרא"ש (שם פ"ט ס' ג') רק הולכי מדברות דשכיחי בהו חיות וליסטים מברכין והא דאמרין בירושלמי כל הדרכים בחזקת סכנה הוא רק לענין תפילת הדרך שבכל הדרכים צריך הוא לבקש על נפשו אבל ברכת הגומל במקום תודה נתקנה, וכן נוהגין באשכנז וצרפת, וכן לגבי חולה כתב ה"ר יוסף ז"ל דווקא חולה שנפל למיטה אבל חש בראשו או במעיו אינו מברך, אמנם לדעת הרמב"ן (תורת האדם שער המיחוש ענין הרפואה) גם חולה שאין בו סכנה מברך דכל שעלה למיטה וירד הוא דומה למי שהעלוהו לגרודם לידון וכן כל הולכי דרכים צריכים לברך, ובשו"ע סעיף ז' כתב המחבר שבאשכנז וצרפת אין הולכי דרכים מעיר לעיר מברכין הגומל שלא חיובו אלא בהולכי מדברות דשכיחי בהו חיות רעות וליסטים אבל בספרד נוהגים לברך מפני שכל הדרכים בחזקת סכנה ומיהו בפחות מפרסה אין מברכין ואם הוא מקום המוחזק בסכנה ביותר מברכין אפילו בפחות מפרסה, ובסעיף ח' כתב המחבר שבכל חולי אפילו שאין בו סכנה מברכין דכל שעלה למיטה וירד הרי זה דומה כמי שהעלוהו לגרודם לידון, וברמ"א כתב ו"א דאינו מברך רק על חולי שיש בו סכנה וכגון מכה של חלל וכן נוהגין באשכנז (ועיי"ש שם במשנ"ב סק"ה שהביא ממ"א דקצת נוהגין לברך כסברת המחבר וכ"כ בא"ר וכן דעת עוד פוסקים עיי"ש).

ועיי"ש בשו"ת שבט הלוי ח"ט סימן מ"ה שנשאל מורן זצ"ל בחיילים ששהו במקום סכנה אבל בפועל לא היה מצב של סכנה באותו זמן האם צריכים לברך הגומל כששבים לביתם, וכתב דלכאורה הדבר תלוי במחלוקת זו לדעת התוס' והרא"ש (וכן הוא מנהג אשכנז) דאין הולכי דרכים מברכין הגומל דאף דכל הדרכים בחזקת סכנה זהו רק לענין תפילת הדרך אבל הגומל במקום תודה איתקן ותודה מביאין רק כשהיה סכנה בפועל אם כן גם בנדון דידן כיון שלא היתה סכנה בפועל אין לברך, אבל לדעת הרמב"ן (וכן הוא מנהג ספרד) דגם הולכי דרכים מברכין הגומל כיון דכל הדרכים בחזקת סכנה א"כ על אחת כמה

הילולא דצדיקא

נלב"ע
כ"ג חשוון תרע"ב
בעמח"ס בני שלשים

הרה"ק
ר' יהוסף ראטטענבערג זי"ע
אבד"ק קאסאני

אלה תולדות

רבינו הר"ר יהוסף צדיקא אבד"ק קאסאני בעמח"ס בני שלשים, אשר שמו יצא לתהילה בכל החבי אירופא, וכמו שמצינו תוארים מופלגים עליו, **ידיד ה' וידיד נפש כל חי, הרב הגדול צדיק נשגב, חכם חרשים, לו זעת קדושים, מטע קדושים, ספיר גזרות, קודש מחובבתו, כל רו לא אניס ליה, נדמה במעלות ובמידות איש חמודות, החריף ובקי חר"פ, (איגרת הרה"ק הר"ר מנחם מענדיל מבראסלוב זצ"ל), הרב הגאון חסידא ופרישא המפורסם לשבח ולתהלה, שלשלת היוחסין, כש"ת (לשון שר"ת נטע שורק חו"מ סימן ז'), הרב הצדיק, הבקי בנגלה ובנסתר (איגרת מהרה"ק הר"ר אליעזר צבי מקאמארא זצ"ל), נולד ביום ג' מנחם אב תר"ג בעיר העליטש, לאביו הגדול הרה"ק הר"ר צבי הירש אבד"ק סלוסט שבגאליציע, בן הרה"ק הר"ר יהוסף אבד"ק קאזעווא זצ"ל, בזיווג שני נשא להרבנית רייזל ע"ה בת הרה"ק הר"ר צבי הירש מזידיטשוב זצ"ל, בעמח"ס עטרת צבי. ולאמו הרבנית הצדקנית מרת חית דרעזיא ע"ה, בת הרה"ק הר"ר שמואל ווילנער אבד"ק העליטש, נכד הרה"ק הר"ר שלמה ווילנער שהיה תלמיד חביב לרבינו אור שבעת הימים מרן הרה"ק הבעל שם טוב הקדוש, זצ"ל, ויקרא שמו בישראל ע"ש זקיניו אב אביו הרה"ק מקאזעווא.**

מסופר, כי זקינתו של רבינו ה"ה הרבנית רייזל ע"ה [שעליה אמר אביה הק', 'עס פעלט איהר נאר די ספאדיקן], כאשר נתאלמנה מבעלה הראשון הרה"ק הר"ר משה חיים מראזאל זצ"ל, [בן הרה"ק הר"ר יצחק אייזיק מקאלוב זצ"ל], ניחמה אותה אביה, ואמר לה, עוד תזכה בנכד אשר יאיר את העולם כולו. ואח"כ הקימה מחדש את ביתה עם זקן רבינו הרה"ק הר"ר יהוסף מקאזעווא זצ"ל, וכשנולד רבינו לבנו הרה"ק רצ"ה אמרה, בוודאי עליו התכוין אבי הק' באמרו שהוא יאיר את העולם!.

ויהי כאשר היה רבינו ילד פחות מבן שנה, נחלה ר"ל במחלה נוראה, עד שהיה בסכנת נפשות, מיד לקחה אותו אמו אל אביה הק' הרה"ק מהעליטש, ותתנהו על מטתו ויצאה מביתו בבכיה רבה, תיכף קרא אותה אביה, ואמר לה, בתי! קחי נא את בנך 'עס פעלט איהם גארנישט', [כי לא חסר לו מאומה], ויהי כאשר לקחה אותו מצאה עליו פתקא כתוב 'צבי בן הינדא', שמו של הרה"ק העטרת צבי מזידיטשוב זצ"ל. [ולקחה אמו הקמיע הנ"ל ושמרה אותו מכל משמר, אח"כ עבר הקמיע לידי רבינו עד שהתפרסם בכל הגלילות כי אצל רבינו יש איזה קמיע המרפא חולים, עד שהיה איזה מעשה ונעלמה הקמיע לגמרי].

משחר נעוריו נודע רבינו כמתמיד עצום ועילוי נפלא, בעל מוח חריף, ובור סיד שאינו מאבד טיפה, את רוב תורתו קיבל מרבו הרה"ק הר"ר יצחק אייזיק מזידיטשוב זצ"ל שנתן כל הודו עליו והתבטא אודותיו נשגבות. וכן יצק מים על ידי רבותיו המובהקים, ה"ה, הרה"ק הר"ר יצחק אייזיק מקאמארא בעמח"ס היכל הברכה זצ"ל, ובנו הרה"ק

הר"ר אליעזר צבי מקאמארא זצ"ל, הרה"ק הדברי חיים מצאנז זצ"ל והרה"ק הייטב לב מסיגעט זצ"ל, וכן הסתופף וקיבל מהרבה גדולי צדיקי דורו. כבר בהיות רבינו ילד חמודות הכירו בו כולם, וביתרו התבלט מאוד בהתמדתו בתורה כמו אדם גדול בענקים, עד כי בהיות רבינו בן י"א שנים כבר ידע בע"פ כל שר"ע יורה דעה ח"א, וחושן משפט ח"א. ובהיות בן י"ב שנים כבר ידע כל ספר ברית כהונת עולם [להרה"ק הר"ר יצחק אייזיק מקאריץ זצ"ל].

האיש מקדש

הרה"ק הר"ר משולם פייש אבד"ק טאהש והגלילות זצ"ל, חתן הרה"ק הר"ר צבי הירש מזידיטשוב זצ"ל, בעמח"ס עטרת צבי, שהשמועות על העילוי הגדול הרב יהוסף הגיע אליו, מיד בחר בו כחתן לבתו הרבנית הצדקנית מרת שרה יטל ע"ה, ובהיות רבינו בן ט"ו שנה ביום ח' אלול תרכ"ח נישא. ובשנת תרנ"ח נתקבל לכהן מעזא קאסאן שבקאראפאטא רוס משם היתה מצודתו פרוסה עד סוף ימיו עלי אדמות, בשנת תרע"א חלה ומינה בנו בכורו הרה"ק הר"ר חיים שלמה בעמח"ס שמועה טובה זצ"ל לממלא מקומו כאב"ד בקאסאן.

הרבנות

כשנפטר חמיו הרה"ק מטאהש זצ"ל היה רבינו אברך רק כבן עשרים שנה, ויהי כאשר סירב גיסו הגדול הרה"ק הר"ר מנחם מבראדי זצ"ל למלא מקום אביו בטאהש, ואחיו הצעיר הרה"ק הר"ר אלימלך זצ"ל היה עדיין נער צעיר, שמו פניהם חלק נכבד מחסידי חמיו את עיניהם עליו להכתירו כרבה של טאהש.

בנוסף לכך היתה זו גם דעתם של הרה"ק הדברי חיים מצאנז והיטב לב מסיגעט. ואז הוכתר רבינו יהוסף כרבה של טאהש, תפקיד ששימש בנאמנה במשך כמה שנים, עד שנתגדל גיסו הרה"ק רבי אלימלך זצ"ל והיה ראוי לקחת את שרביט ההנהגה, ואז עבר רבינו לכהן ברבנות של העיר ניר-מאדע. עם הזמן יצא שמו ברחבי המדינה, ורבים החלו לנהור להסתופף בצילו בעיר ניר-מאדע בשבתות וימים טובים. במשך י"א שנים ישב רבינו בעיר ניר-מאדע, והרבה יהודים נתקרבו אז לדרך החסידות בהשפעת רבינו, ומרחוק ומקרוב נהרו אנשים להסתופף בצילא דמהימנותא ולהתברך ממנו בדבר ישועה ורחמים.

ויהי כאשר רצה רבינו לשבת בשלוה, אבל השטן שלא ראה בעין יפה גודל המהפכה הרוחנית מהשפעת רבינו, ואז קפץ עליו רוגזו בעיני כמה אנשים מבני הקהילה, ובכך בערב יום כיפור כאשר באו הרבה אנשים מבני העיירות הסמוכים לשבות בצילו של רבינו, העמידו אלו שומרים מזוינים שלא להכניס לביהמ"ד אלא אנשים בני בעיר לבדם. כאשר ראה רבינו גודל החילול ה' עלה לבימה והתחיל לדבר דברי התעוררות כדי להשיב דעתם מלעשות כדבר הרע הזה ביום קדוש כזה, אך נסתמה לבם מלקבל דבריו הקדושים, ויהי כאשר ראה רבינו שאין דבריו משפיעים עליהם, קם ועזב את ביהמ"ד והלך להתפלל בביהמ"ד סמוך, ומיד יצאו אחריו כל יראי

ה' האורחים הרבים, ולא נשאר בביהמ"ד העיר רק מתי מספר. מיד עלה קצפם על החרפה שנעשתה להם, והלכו והעלילו על רבינו אצל המלכות, ובאו והכינו לרבינו לבית הסוהר, ורק אחרי שתזלזלות רבה שחררו את רבינו בתנאי שיעזוב את העיר. ומיד קרא רבינו לבני העיר להיפרד מהם, ואמר, שאין ברצונו להיפרד מהם, והנני בתקוה גדולה לחזור לכאן להפיץ תורת הבעש"ט הק' ולהאדירה.

מניר-מאדע עבר רבינו לעבר העיר דעברעצין, שהיה אז עיר במצב ירוד בעבודת ה', אך רבינו שאת עיקר מאווייו שם כדי להמליך את הקב"ה בעולמו ראה זאת בעין יפה, ואכן רבים השיב מעוון, והצליח מאוד לחבב את אביו שבשמים על בניו, והשריש בלב רבים יראת שמים וחסידות, ואנשים רבים אשר התרחקו ממקור הקדושה ושמירת השבת, נהפכו לשומרי שבת כהלכתה ושומרי כשרות.

אחרי שלש שנים בדעברעצין, נתמנה רבינו אחרי כבוד בשנת תרנ"ז לבוא ולכהן ברבנות העיר קאסאני, ומאז הפכה העיירה הקטנה קאסאני למרכז גדול של חסידות, למקום שיהודים מכל הסביבות נהרו לשבתות וי"ט להסתופף בצילו הטהור, לשמוע בנועם תפילותיו בנוסח זידיטשוב ובשלחנותיו הטהורים. רבים באו לקבל ברכתו לישועות ולעצה טובה ושמו נהי' לחד מגדולי פועלי ישועות שבדור. והעיד עליו הרה"ק בעל שומר אמונים זצ"ל, כי רבו הראשון ממנו לקח דרך לעבודת ה' במסירות נפש עד כלות הנפש ממש כפשוטו, היה רבינו זצ"ל.

אשכנזיה דרבי

ברי שנת תרע"ב חשש מחודש מר-חשוון שבו אירעו כמה צרות לו ולמשפחתו, והיה מרגלא בפומיה דרבינו, אם חודש חשוון יעבור עליו בטוב, היא לי לישועה. ג' ימיו האחרונים דיבר רק בלשון הקודש, וחזר פעמים רבות על אמת ואמונה, אמת ויצבי, עד יום כ"ג מרחשוון שבו השיב נשמתו הטהורה ליצורה.

הוא היה אומר

המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא (זמירות ליל שבת). וקשה דהיה לו להפייטן להקדים הממהרים לבוא אל השבת להמאחרים, ולה החליף הסדר. ויש לפרשו בדרך משל, כי אם אנו רואים באיש יהודי שהולך במרוצה לבית הכנסת או לבית המדרש, אין אנו יודעים כוונתו, אם חשקו ורצונו בתפילה ומצוה לרוק, כמו שדרשו חז"ל עה"פ נלכה נרדפה לדעת את ה'. או אפשר תאוה נפשו לאכול. ובמה יבחן, אם בהליכתו מביהמ"ד או מביהמ"ד הולך לאט, נודע כי כוונתו לשמים, אבל אם מהר ימהרנה לצאת לדרכו, נודע מה רץ ולמה רץ. ובה נראית גם הענין במקדש השבת, אם מאחר לצאת מן השבת, נודע כוונתו במהירותו לבוא, כדי להתענג בקדושת השבת, אבל אם ממהר הוא לצאת מן השבת, נודע כי כל עיקר כוונתו אינו להתענג בקדושת השבת, אלא לנוח בו בתענוג אכול ושבת. ולזה הקדים הפייטן המאחרים לממהרים, ודפח"ח (בני שלשים בפתיחה לשער האמת והצדק). זיעוכ"א

באר החסידות

שויתת ה' לנגדי תמיד - מידת ההשתוות בין אדם לקונו

בענין אמירת פרשת העקידה בכל יום, כתב הישועות יעקב (אורח חיים סימן א סעיף ו) בחזנה גבוהה ועצומה בנסיון העקידה, שבאמת הקרבת יצחק הוא ענין נפלא מאד, ואמנם שיויון בה אברהם אבינו לשם הש"ת אין זה חידוש כל כך, כי ממילא אי אפשר לחשוב בהקרבתו רק לשם ה', אמנם בהקרבת האיל תמורת בנו יחידו יש בזה הנאת הגוף, ועם כל זה הקריב האיל תמורת בנו רק לשם השם כמו בהקרבת הבן. ומבואר במדרש (בראשית רבה נו ט) שאמר בכל מה שראוי לעשות בבן יעשה באיל, ונגמר הענין בלב ונפש. ולכן אנו עושין תמיד זכר לעקידה באיל ולא בדבר הנוגע להקרבת הבן. הרי שהיה במדרגה מופלגת, שבאותה שמחה והתלהבות הקריב את האיל לשם שמים, ונמצא הקרבת האיל חשובה לפני הקב"ה כהנה וכהנה לעומת הקרבת יצחק בנו בלתי לה לבדו.

על מדרגה נוספת שמצינו אצל אברהם אבינו בעקידה, למדנו מדברי הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב ז"ע כמובא באגרא דפרקא (אות רכב) שביאר הכתוב "וישלח אברהם את ידו", הדקושה מפורסמת, כי מי לא ידע שליקח איזה דבר ביד צריך לשלוח את היד. אלא שאברהם אבינו לא הגיע שום אבר כי אם בהפקת רצון יוצרו, והורגלו איבריו בכך עד ששום אבר לא רצה לעשות שום פעולה רק שיהיה בזה מצוה, והנה ככאן לא צוהו הש"ת רק "קח נא את בנך וגו' והעלהו שם לעולה", א"כ עד העלאתו מצוה, משא"כ המעשים שאח"כ לא היה בהם מצוה, ולא רצתה ה' לעשות הפעולה, ולאחר שהעלהו על המזבח שכבר נגמר ציווי הש"ת, כי לא עלה על לב הש"ת לשהות את יצחק, שוב לא רצתה ה' לזון ממקומה ליקח את המאכלת. והוה שכתוב "וישלח אברהם", דלכאורה "אברהם" מיותר דממנו מדבר, רק הורנו בזה להיות שמו אברהם בגימטריא רמ"ח, כבר קידש רמ"ח איבריו לבל יעשו שום פעולה רק בהפקת רצון היוצר, ע"כ לא רצתה ה' לעשות הפעולה עד ששלחה בכח ועוז, עד שהשיבו המלאך "אל תשלח ידך", כי כדון עשתה ה' שאין בזה מצוה.

מדבריהם שמענו על עמידת אברהם בעוז ותעצומות נפש, להתהלך תמיד לפני בוראו בשיעבוד כל המחשבות באמונה לקיים רצון בוראו בשויון נפש ללא שום כפוף. והוה מידת ההשתוות שנחשב כראש וראשון באמונת ישראל. וכן אמר קדוש ישראל הרה"ק מרוזין ז"ע להרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל ז"ע כשתראה עימו, ופירש לפניו בשם הבעש"ט ז"ע על הפסוק "שויתת ה' לנגדי תמיד" (תהלים מז ח) "שויתת" ר"ל השתוות בין אדם זה - ה', היינו שמתנהג עמי כמידת הרהמים, ובין אדם זה - לנגדי", היינו שמתנהג עמי כמידת הדין, שהוא נגד רצוני. הכל שווה אצלי תמיד, ואני מקבל עלי באהבה ובשמחה. והוה "הוד והדר תשוה עליו" (תהלים כא ו) פירוש בין הוד"ר ביושר שהוא טוב, והד"ר בין הדר של הוד"ה, היינו הוד"ה למפרע, אותיות דוד"ה, תשוה עלי - הוה שווה אצלי, עכ"ד. אכן עם פסוק זה פתח הרמ"א בשולחן ערוך אורח חיים: "שויתת ה' לנגדי תמיד" (תהלים מז ח) הוא כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים. כך גם אמר הרה"ק בעל הלב שמחה מגור זצ"ל בדיוק הכתוב "וישכם אברהם בבקר" שמשמע שהלך לישון, על אף שידע שמחר תהא העקידה, והוה מידת השתוות.

בנוגע למדרגות הללו נציין מה שסיפר הגאון רבי צבי הירש אורנשטיין זצ"ל בעל מחבר ספר שו"ת ברכת רצ"ה, על הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב ז"ע - בראשית תקופת הנהגתו, שהגיע לביקור אצל זקנו בעל הישועות יעקב. ובעומדו בפתח הבית הניח הרה"ק מרימנוב את ידו על המזוזה כדי לנשקה כנהוג, אולם הסירה מיד, כך חזר ונשנה הדבר פעמים מספר. משהבחין בכך הגאון בעל הישועות יעקב נענה ואמר אל רבי הירש - האם ברצונכם לפסול את המזוזה, הרי רק לפני כמה שבועות מסרתיה לבדיקה אצל סופר מומחה. ועל אתר ציוה להוריד את המזוזה, ופנה לנכדו בבקשה לקרוא לסופר מומחה. ויהי כאשר אך גללו את המזוזה טרם הגיע הסופר, נחרדו הכל לראות כי המזוזה פסולה, והתברר כי בעת קביעת המזוזה חדר המסמר באחת האותיות וכך נפסלה המזוזה. בעל הישועות יעקב נרעש מאוד מצדקת הצדיק האורח הדגול, ומאו כיבוד ביותרת הכבוד, ושוחחו בצוותא באהבה וחיבה. תוך כדי שיחתם שאל להרה"ק מרימנוב מהיכן ידע שהמזוזה פסולה, והשיבו שהוא קידש את אבריו שיימשכו רק לדבר מצוה, וכשרצה לנשק את המזוזה הבחין שאין ידו נמשכת, ומכך הבין שאינה כשורה. הוסיף לציין בעל הברכת רצ"ה, שאמנם הניכחים התפעלו מהמופת שאירע עם המזוזה, אך מה מאוד גדלה ההתפעלות מהתבוננת בשעת מעשה על פני הרה"ק מרימנוב שאף לאחר התגלות קדושתו עם המזוזה כאשר כיבדוהו כרם ערכו, לא היה נראה עליו שום שינוי של התנשאות, והוה המופת הגדול ביותר (ששלשת הוזהב פרק לה).

על מידה זו אצל אותו צדיק סיפר הרה"ק משאמלוויא ז"ע (אבן שלמה פרשת בהעלותך אות ט) ששמע מזקה"ק הקול אריה ז"ע שהרה"ק מרימנוב ז"ע בעת שידיקו בת זקונו עם נכד הרה"ק רבי ישראל מרוזין ז"ע, והיה הוא קורא השטר כתובה, שהיה כתוב אחר שם הכלה - בת הרה"ק איש אלקים מוה"ר צבי ובהזכירו את שמו בעצמו ותוארו, היה קורא הכל בהתלהבות וקול גדול ללא כל שינוי משאר כל נוסח השטר, ומזה היה נראה גודל התמימות ומידת השתוות שלו שלא נתפעל בעת שקרא שבתו הגדול.

צידה לדרך: מידת ההשתוות - להבחין בכל ענין באיזה מצב שהוא בין טוב ובין הליפך, כולם שווים לטובה - בביטול כל נגיעה עצמית לתכלית הכוונה לקיים רצון הש"ת, בשמחה והתלהבות.

ניצור לשונך

עפ"י סדר הלימוד היומי

הלכות שמירת הלשון

כחשון - הלכות אסורי לשון הרע - כלל ה

ג. עוד אַשְׁאֵלְךָ, אַחִי, על דבר פתוי היצר, שדָּבַר זה איננו בכלל לשון הרע, שתבחין בעצמך, אם יתודע אליך בברור, שאָהָד פָּרַסְם עֲלֶיךָ לְאִנְשִׁים שְׂאִינְךָ הָכֵם (וביציא בזה בשאר שילילת המעלות), כמה מהתרעומות היה לך עליו עבור זה. והיית חושב עליו לאמר, מה סימני שטות קָאָה עליו? אין זה כי אם רע לב ובעל לשון הרע, שרצונו רק לגנות חברו ולהשפילו, וכשאתה עושה כן לתְּחַבֵּר שִׁבְכֶמָה עֲנִינִים הוא טוב יותר מִמֶּךָ לְהַ' ולְבָרִית אֵין זֶה נִחְשָׁב בְּעֵינֶיךָ לְעוֹן כָּלל, רָאָה אַתְּ הָעֶרְוָן הַגָּדוֹל שֵׁישׁ בָּזָה, וּבְאִמַּת שִׁתְּדַקְּק בּוֹ, תִּמְצָא בָּזָה הָעֲנָן מִחֲלָקֵי אִסוּר לְשוֹן הָרַע הַרְבֵּה יוֹתֵר מִחֲלָקִים אֲחֵרִים. אַחַד מִחֲמַת הַמַּסְפֵּר, וְהוּא, כִּי בְּשָׂרָךְ עֲנִינִים שֶׁהוּא מַסְפֵּר עַל חֲבֵרוֹ, שְׂעָבֵר אֵיחָ אִסוּר, הֵן בִּבְיָן אָדָם לְמִקּוֹם אוֹ בִּבְיָן אָדָם לְחֲבֵרוֹ, מִצּוֹי מֵאֵד כְּמָה פְעָמִים שֶׁהוּא מִכְּנֹן רַק לְקִנְיַת הָאִמַּת, וְאֵף שְׂאֵין זֶה מוֹעִיל לְדִינָא, וְכַבֵּל כִּבְלֵי ד' סַעֲיָף ב' וּבְכָלל זֶה סַעֲיָף א', עַל כֵּן פְּנִיָם מִחֲשַׁבְתּוֹ לֹא יִהְיֶה לְרַעָה, מִזֶּה שְׂאֵין כֹּן בָּזָה, שֶׁבְּנִתּוֹ רַק לְגִנּוּת לְחֲבֵרוֹ וְלִהְשִׁפְלוֹ וְהִיא מִדָּה רַעָה מֵאֵד, כְּמוֹ שִׁכְרוּב בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְרַבְּנָה וְיוֹנָה. עוֹד זֹאת מִצַּד הַמִּקְבָּל, כִּי בְּשָׂרָךְ עֲנִינֵי לְשוֹן הָרַע הַנִּלְאֵי לֹא יִתְקַבְּלוּ תְּכַף דְּבָרֶיךָ, וּבְרִדְאֵי יִחְדוּ הַרְבֵּה מִהַשְׁמֹמֵעִים שִׁשְׁבִּיחוּהוּ, בִּלְמֶן שְׂאֵין אֲנֹה רֹאִים בְּעֵינֵינוּ, לֹא נִאֲמִין, וּבְרִדְאֵי מַה שֶׁסְּפָרְתָּ, אֵף אִם אִמַּת הוּא, מִסְתַּמָּא יִהְיֶה אֵיחָ סִבָּה שֶׁהִבִּיאָ לָזֶה, כִּי פִּשְׁטוּשׁוֹ אֵי אֲפֻשֵׁר לְהִאֲמִין עֲלָיו, וְאִם יִתְבָּרַר אַחַר כֵּךְ שֶׁהוּא שָׂקֵר, יִהְיֶה הַמַּסְפֵּר עֹבֵר זֶה לְבֹהוּ וְלִקְלוֹן בְּעֵינָי כֹּל, מִפְּנֵי שֶׁהוּצִיא שֵׁם רַע עַל חֲבֵרוֹ, אֲבָל בָּזָה, אִם יִשְׁפֵּל אֶת חֲבֵרוֹ וּפְרַסְמוֹ לְשׁוֹטָה וּלְפָתֵי לְעֵין כֹּל, וְעַל יְדֵי זֶה יַעֲשֶׂה הוֹ לְבֹהוּ וְלִקְלוֹן בְּעֵינָי אֲנִשֵּׁי הָעִיר, מִצּוֹי מֵאֵד, בְּעוֹנֹתֵינוּ הַרְבִּים, שְׂאֵף אַחַד מִהַשְׁמֹמֵעִים לֹא יַעֲמֵד נִגְדוֹ לּוֹמֵר, הִמְעַט דְּבָרְךָ חוּס עַל כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל, לְמָה אִתָּה צְרִיךְ לְבֹזוֹתוֹ כֵּן כֵּךְ? וּבְאִלּוּ לֹא עָשָׂה הַמַּסְפֵּר שׁוּם עוֹלָה בָּזָה, וְעַל הַמַּסְפֵּר הַזֶּה נִאֲמַר (משלי ב'), "אֲכַלְהָ וּמַחְתָּהּ פִּיהָ וְאִמְרָה לֹא פִּעֲלַתִּי אֲנִי".

מקדש מעט

ואיכור שיחה בשעת התפילה

בעניני השיבות עניית אמן

הסוד שהמלאך אמר בשמים איך להניצל מצרות אכזריות!!

בשמים אמרו זאת 'במפורש' - זה מציל מגזירות וצרות רעות ואכזריות!!

שמענו זאת שוב ושוב אמנם אולי לא נכנס לנו זאת, המדרש אומר דבר, ואם המדרש אומר איזהו דבר אז זה הוא המציאות! לית מאן דפליג! זה המציאות!! איך יכולים לעכב צרות משונות? שלא תבוא שום צרה?

המדרש הוא בבתי מדרשות חלק א פרקי היכלות רבתי פרק ו אות ג, וכן באוצר המדרשים במעשה דעשרה הרוגי מלכות, וזה לשון המדרש:

"אמר ר' ישמעאל סח ל סגגסא"ל שר הפ', ידידי שב בחיקי ואגיד לך מה תהא על ישראל ישבתי בחיקי והיה מסתכל בי ובכה והיו הדמעות נופלות מעיני ונופלות על פני אמרתי לו הדר זיו מרום למה תבכה אמר לי ידידי בא ואכניסך ואודיעך מה גזנו לישראל עם קדש תפשני והכניסני בחדרי חדרים ולגזי גזים ולאוצרות של הפנסקים ופתח והראני כמה צרות כתובות צוררות משונות זו מזו, אמרתי לו הללו למי, אמר לי ישראל. אמרתי לו ויכולין לעמוד בהם? אמר לי למחר בא ואודיעך צרות משונות מאלה, למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני צרות משונות מהראשונות אשר לחרב ולרעב ולשבי, אמרתי לו, הדר זיו ישראל בלבד חטאו? אמר לי, בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה וכשנכנסים לבתי כנסיות ועוננין אמן יהא שמה רבא אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים". עד כאן המדרש. ובאוצר המדרשים (קדושה ליחיד), מביא הנ"ל ואומר בסיומו: "הא למדת כמה גדול כח הקדיש שמעכב הצרות ומשמח הקב"ה".

הגמרא אומרת (שבת דף ק"ט): כל העונה אמן יהא שמה רבא מברך בכל כחו קורעין לו גזר דינו! (דרך אגב: לסגור העיניים באמירת יהא שמה רבה הוא סגולה לכוונה באש"ר).